

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “วินายก --- ผู้ทรงแนะนำสัตว์โลก”

คำว่า **วินายก** เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง [อ่านตามภาษาบาลีว่า วิ - นา - ยะ - กะ] เขียนเป็นไทยได้ว่า “**วินายกะ**” แปลว่า **ผู้ทรงแนะนำสัตว์โลก** เป็นพระนามของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามพระคุณของพระองค์ ที่พระองค์ทรงแนะนำสัตว์โลกให้ได้รับประโยชน์ ด้วยการทรงแสดงพระธรรม ประกาศความจริง ให้ได้ฟังได้ศึกษา ทำให้สัตว์โลกที่ได้ฟังได้ศึกษา ทั้งมนุษย์ เทวดา พรหม ได้รับประโยชน์จากพระธรรมตามกำลังปัญญาของตน ทำให้สัตว์โลกเหล่านั้นเป็นผู้ได้รับการทรงแนะนำจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ข้อความในมรุตถวิลาลินี อรรถกถาพุทธทศนิกาย พุทธวงศ์ ได้แสดงถึงความหมายของคำว่า วินายกะ ดังนี้

“บทว่า วินายโก ได้แก่ ชื่อว่า วินายกะ เพราะทรงแนะนำ ทรงฝึกสัตว์ทั้งหลายด้วยอุบายเครื่องแนะนำเป็นอันมาก”

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเป็นบุคคลผู้เลิศ ผู้ประเสริฐที่สุดในโลก กว่าที่พระองค์จะได้ตรัสรู้นั้น ทรงบำเพ็ญพระบารมี คือ คุณความดีที่จะทำให้ถึงฝั่งของการดับกิเลส ตั้งแต่พระองค์ทรงเป็นพระโพธิสัตว์ ในฐานะของพระมหาสัตว์ มาตลอดระยะเวลาสี่อสงไขยแสนกัป ซึ่งเป็นเวลานานมาก เมื่อได้ทรงตรัสรู้แล้ว ก็ทรงมีพระมหากรุณาที่จะเกื้อกูลสัตว์โลกด้วยการทรงแสดงพระธรรมให้ได้เข้าใจความจริง พระมหากรุณาคุณของพระองค์ที่มีต่อสัตว์โลก คือ ทรงแสดงพระธรรมให้สัตว์โลกได้เข้าใจตามความเป็นจริง ซึ่งเป็นความอนุเคราะห์เกื้อกูลของพระองค์ จากที่สัตว์โลกเคยเป็นผู้มากไปด้วยกิเลสประการต่าง ๆ ก็สามารถที่จะขัดเกลากิเลสและดับกิเลสได้ตามลำดับขั้น ด้วยปัญญาอันเกิดจากการได้ฟังพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง จึงเห็นได้ว่าพระบารมีทั้งหมดที่พระองค์ทรงบำเพ็ญมาก็เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่สัตว์โลกเท่านั้น พระองค์จึงมีวาจาัสจจะ มีคำจริง ทรงแสดงความจริง เพื่อให้สัตว์โลกผู้ที่ตั้งใจฟังเข้าใจความจริง พระธรรมแต่ละคำ มีค่า เพราะทำให้ผู้ได้ฟังรู้ความจริง จากที่เคยถูกปกปิดหุ้มห่อด้วยความไม่รู้มานานแสนนาน ความเข้าใจก็จะค่อย ๆ เจริญขึ้นไปตามลำดับ จึงไม่มีใครที่จะทำประโยชน์เกื้อกูลแก่สัตว์โลกเท่ากับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ปกติในชีวิตประจำวัน แต่ละบุคคล มีกิเลสมากด้วยกันทั้งนั้น ทั้งความติดข้องยินดีพอใจ ความโกรธ ความขุ่นเคืองใจ ไม่พอใจ เป็นต้น แต่ถ้าถึงกับที่จะต้องล่วงออกมาเป็นทุจริตกรรมประการต่าง ๆ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นนั้น ขณะนั้นแสดงให้เห็นถึงกำลังของกิเลสว่ามีมาก

ขอยกตัวอย่างของผู้ที่เป็นพระอริยบุคคลทั้งหลายในอดีต ก่อนที่จะได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมในชาตินั้น กิเลสที่ท่านได้สะสมมา ช่างมีกำลังที่จะแสดงออกมาทางกาย ทางวาจาต่าง ๆ กัน อย่างเช่นท่านพระองค์อุลมาล ก่อนที่จะได้พบกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านได้กระทำอกุศลกรรม คือ ปาณาติบาต มากมายทีเดียว เป็นผู้ฆ่าคน มีมือเปื้อนเลือด แม้ท่านจะมีชื่อว่า “อหิงสกะ” ซึ่งแปลว่า “ผู้ไม่เบียดเบียน” แต่ก็หาได้เป็นเหมือนอย่างชื่อไม่ คือ เป็นตรงกันข้ามกับชื่อเลย

จึงแสดงให้เห็นว่าถ้าโลกุตตรปัญญา(ปัญญาที่กำจัดดับกิเลส)ยังไม่เกิด ยังไม่มีทางที่จะดับกิเลสใดๆ ได้เลย ความประพฤติเป็นไปก็ไปเป็นไปตามกิเลสที่ได้สะสมมา แต่เมื่อเหตุปัจจัยพร้อม ได้ฟังพระธรรม ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูก แล้วโลกุตตรปัญญาเกิด จึงสามารถที่จะดับกิเลสได้ ซึ่งก่อนหน้านี้ พระอริยบุคคลเหล่านั้นก็ยังเต็มไปด้วยกิเลสทุกประการ กิเลสที่มีมาก ต้องอาศัยปัญญาเท่านั้นถึงจะดับได้ ท่านพระองคุลิมาล ก็เป็นเช่นนั้น เพียงได้ฟังพระดำรัสที่พระสัมมาสัมพุทธตรัสตอนที่ตนวิ่งไล่ตามพระองค์ ว่า "เราหยุดแล้ว องคุลิมาล ท่านเล่า จงหยุดเถิด" พอได้ฟังเพียงเท่านี้ เพราะอุปนิสัยที่ดีที่ท่านได้สะสมมา ทำให้มีความประสงค์ที่จะทราบความมุ่งหมายที่พระองค์ตรัสเช่นนั้น จึงกราบทูลถามพระองค์ และได้รับคำอธิบายว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงหยุดฆ่าสัตว์ทั้งปวงแล้ว แต่ท่านยังไม่หยุดเลย ทำให้ท่านเกิดความเลื่อมใส ขออุปสมบทในพระพุทธศาสนา และในที่สุดท่านก็ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ ดับกิเลสทั้งปวงได้อย่างหมดสิ้น ได้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม ตามชื่อจริง ๆ คือ อหิงสกะ เพราะเป็นผู้ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และเมื่อท่านดับขันธปรินิพพานแล้ว ไม่มีการเกิดอีกในสังสารวัฏฏ์ กรรมทั้งหลายที่ได้กระทำความแล้วในอดีตก่อนที่จะได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ ก็ไม่มีโอกาสให้ผล กล่าวได้ว่า ไม่ต้องมีการกระทำความกรรมและไม่ต้องมีการได้รับผลของกรรมอีกต่อไป

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงได้พระนามว่า “วินายกะ” ผู้ทรงแนะนำสัตว์โลก เพราะพระองค์ทรงแสดงพระธรรม สอนให้เทวดา พรหมและมนุษย์ทั้งหลาย ให้เกิดความเข้าใจถูกเห็นถูกเป็นปัญญาของตนเอง จนละกิเลส อันเป็นเหตุแห่งความไม่ดี อันเป็นเหตุแห่งทุกข์ทั้งปวงได้ พระองคุลิมาล เป็นต้น ก็เป็นตัวอย่างของผู้ที่ได้รับการทรงแนะนำจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ดังนั้น พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงตลอด ๔๕ พรรษา จึงเป็นเครื่องแนะนำที่ดี เพราะทำให้ผู้ที่ได้รับการแนะนำ ไม่ว่าจะเป็ใคร เพศใด มีฐานะความเป็นอยู่อย่างไรก็ตาม ได้มีความเข้าใจถูก เห็นถูกตามความเป็นจริง ในสิ่งที่พระองค์ทรงแสดง และสามารถดับกิเลสได้ตามลำดับขั้น จึงควรอย่างยิ่งที่จะได้ฟัง ได้ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ซึ่งเป็นการได้ฟังได้ศึกษาในสิ่งที่มีค่าที่สุดประเสริฐที่สุดในสังสารวัฏฏ์

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗]